

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

כך מסדרים את שולחנם.

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : בהעלותך

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

נרות שבת ונרות בית המקדש

נרות המקדש ונרות חנוכה

מצות הדלקת המנורה במקדש כתובה אחרי פרשת קורבנות הנשיאים. שאל על כך רש"י "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת נשיאים? לפי שכשראה אהרון את חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכת המזבח לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: "חייך! שלך גדולה משלהם. שאתה מדליק ומטיב את הנרות". אהרון הכהן העניו והחסיד אינו מקנא חלילה בנשיאים. הוא שואל מדוע הוא "לא היה עמהם"? חשב אהרן אולי יש בו פגם שצריך לתקן. השיב לו הקב"ה שלא מחמת פגם הוא לא הקריב בחנוכת המזבח. הקב"ה מעודד את אהרן באור המנורה שבמקדש - ולרמזין עפ"י מגילת סתרים, באור נרות החנוכה, שע"י בניו של אהרן יחנכו את המקדש בימי החשמונאים.

נרות המקדש ונרות שבת

הגמרא במסכת שבת בדף כ: כא. כח. מקבילה את נרות שבת לנרות המקדש בכמה פרטים הלכתיים.

א. כתב הבן איש חי שנה ב', נח, הלכה ט"ו. "ידליקו נרות שבת רוב היוצא מן הפתילה שאם לא ידליק אלא ראש הפתילה ויסלק ידו ממנה, חשוב כאילו דלקה מאליה ואינו מקיים מצוה בהדלקה, וכן היה בנרות המנורה של בית המקדש" - ולכן בעיקר בנרונים של היום שהפתילה ארוכה צריך להדליק את כל הפתילה עד שהאש תגיע לזה עצמו. וראה רמב"ם פ"ה ה"ה ושו"ע רס"ד סע' ח' ומג"א ס"ק י"ד.

ב. הטבת הנרות היא מצוה, כפי שהיה במנורת המקדש ולכן כתב הב"ח שם הלכה ו' "טוב שהבעל יעסוק בערב שבת בתיקון הנרות, בהנחת השמן והפתילות וכמפורש בדברי רבינו האר"י בספר הכוונות ... אמנם הדלקת הנרות היא מצוה על האשה בעלת הבית כנדע" - כך שהבעל מטיב והאשה מדליקה.

ג. כשם שאהרון הכהן השפיע הארת התורה לעם ישראל באור מנורה שהיתה בדרום והרוצה להחכים ידרים, כך תתפלל האשה שילדיה ובעלה יהיו בני תורה, וראה כף החיים בנוסח שכתב אות ל"ד ובמשנב"ר ס"ק ב'.

ד. חז"ל אומרים שכל שולחן שאמרו עליו דברי תורה נקרא מזבח וזה השולחן אשר לפני ה" - על כן את הנרות ידליקו במקום הסעודה ליד השולחן ויאמרו דברי תורה ואם השולחן מזבח אז הנרות כמנורה והבית כמקדש. וע"כ כתוב בפזמון "אזמר בשבחין" שחיברו רבינו האר"י הקדוש "אסדר לדרומה" וכו' כי לפי הזוהר בתיקונים כמובא בכה"ח רס"ב ס"ק א' השולחן בבית יהא בצפון והמנורה תהיה בדרום כמו בביהמ"ק. ועיין לתול"ש סימן פ' שכתב כי מי שאין לו אפשרות לסדר שהשולחן בבית יהיה בצפון והמנורה בדרום לא יאמר בפיט "אסדר" אלא "אסדרו" והכוונה שכלל עם ישראל

תוספת שבת

חשוב שבכל בית כנסת יקדימו לקבל עליהם שבת בעוד השמש מאירה לפני השקיעה. כדי להקדים פני שבת מלכתא ולא לקבל את פניה אחרי שהיא נכנסת. ומצוה היא היא מצוות "תוספת שבת" שלחלק מהפוסקים היא מצווה מהתורה. על כן עדיף לקבל שבת לפני אמירת שיר השירים. ובתי כנסת שרוצים לומר שיר השירים לפני קבלת שבת צריכים לקבל שבת קודם אמירת שיר השירים במילים: "הרינו מקבלים עלינו תוספת קדושת שבת". ואלו שזוכים לקבל שבת לפני השקיעה, יזכרו דברי הבן איש חי בשעה שמגיעים למזמור "הבו לה' וכו'", "יכוין באימה ויראה כעומד לפני המלך לקבל תוספת קדושת שבת" בא"ח וירא ב'.

שפע של הארה בנרות שבת - שעת רצון

הקשר בין נרות המקדש לנרות שבת מלמד שבהדלקת נרות שבת יש הארה ושפע חכמה גדולה מעין מה שהיה בזמן שאהרון הכהן הדליק את נרות המנורה.

ועל כן שעת הדלקת נרות היא עת רצון שהאשה תתפלל על בניה ובנותיה ויוצאי חלציה, על בעלה ועל בני ביתה שה' יתברך יאיר להם את אור חכמת התורה - "כי נר מצוה ותורה אור".

במדרש רבה פרק ט"ו אחרי מה שמוזכר בדברי רש"י הנ"ל מוסיף המדרש "הקרבנות כל זמן שביהמ"ק קיים הם נוהגים אבל הנרות לעולם. אל מול פני המנורה יאירו וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינם בטלים לעולם".

נרות שבת - שלום בית

הרמב"ן והמפרשים במדרש רבה לעיל במקום הסבירו שהכוונה על תקופת החשמונאים. שנרות חנוכה אינם בטלים לעולם. אבל בזית רען על ילקוט שמעוני הסביר שהכוונה גם על נרות שבת. שהבעל מיטיב את הנרות והאשה מדליקה ומברכת ומתפללת על המשפחה, כאהרון הכהן שמדליק ומטיב ומברך את ישראל והברכה לא בטלה. והדלקת נרות שבת הרי באה להרבות שלום בית, כמידתו של אהרן המרבה שלום בעם ישראל.

חז"ל אומרים במסכת שבת כג: "הרגיל בנר - הויין לו בנים ת"ח" והביאה שם בגמרא שתי עובדות במשפחות שהיו רגילים להדליק נרות בשפע. משפחה אחת שהבעל והאשה פעלו יחד לנרות שבת זכו לשני בנים ת"ח, ומשפחה שניה שרק האשה או הבעל טפלו בנרות זכו רק לבן אחד ת"ח. עיין תוס' שבת שם ד"ה הי"ג. ומכאן למד רבינו בחיי בפירושו על התורה פרשת יתרו המובא במג"א שם ס"ק י"א שהאשה תתפלל וכו' כי זה שעת רצון. ועיין בבן יהוידע במסכת שבת שם שהסביר כי המשפחה של ר' אבון היתה מדלקת "שרגי טובה" - הרבה נרות ובכל החדרים ועיין לקמן.

הטעם להדלקת נר שבת

למצות הדלקת נר שבת יש שלשה טעמים:

ה. משום כבוד ועונג שבת. כתוב בגמרא שבת כה: "הדלקת נר בשבת חובה" - כתב רש"י "חובה, כבוד שבת הוא, שאין סעודה חשובה אלא במקום אור". וכן כתב הרמב"ם פ"ה ה"א "שזה בכלל עונג שבת". וכן בפרק ל' הלכה ה' ועיין למפרשים אם יש נ"מ בין רש"י שסובר שזה מדין "כבוד" לרמב"ם שסובר מדין "עונג" ועיין תוס' שם ד"ה הדלקת.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

כן שזה חיוב על האדם עיי"ש. אך יש לדייק שם לדעתו שו"ע הרב רס"ג יד ט"ו שדווקא אם כל אשה אוכלת מהאוכל שלה, יכולות לברך כל אחת לעצמה על נרות שבת, אבל כשהן סמוכות על שולחן בעל הבית - רק אחת מברכת. ולא נהגו כן אלא הפוסקות כרמ"א כולן מברכות.

סיכום ההלכה למתארחות

כיון שזו מחלוקת שו"ע והרמ"א יש לעשות להלכה כדלהלן:

א. אם יש כמה נשים אשכנזיות המתארחות בבית אחד. יכולה כל אחת להדליק נר בברכה, אך כל אחת בפמוטים משלה. אך לא במנורה אחת. המג"א ומש"ב שם ס"ק ל"ז הביאו את דברי השליה הקדוש, שגם הנוהגות כמהרי"ל וכרמ"א שכמה נשים מדליקות ומברכות בבית אחד דווקא כל אחת במנורה שלה, אבל אם יש מנורה שיש בה כמה קנים, תדליק אחת ותברך, ואחר כך השניה תדליק באותה מנורה בלי ברכה. אך אם היא עניה - יכולה לסמוך בשעת הדחק על סברת הפרמ"ג שתברך.

ב. אם יש אשה אשכנזיה ואשה ספרדיה בבית אחד, תדליק בתחילה הספרדיה בברכה ולאחר מכן האשכנזיה תדליק בברכה, כי אם האשכנזיה תדליק ראשונה בברכה, הספרדיה לא תוכל להדליק נר בברכה.

ג. כשיש כמה נשים ספרדיות בבית אחד והן רוצות להדליק בברכה. כתב הבא"ח ר"פ ב' נ' שאם אחת תדליק בחדר זה ואחת בחדר שני - יכולות להדליק כל אחת בברכה. וכן בסלון גדול מאוד, כל אחת יכולה להדליק בברכה בזוית אחרת ועיין בא"ח שם י"א.

ד. כאשר נשים מתארחות בבית מלון ולא מרשים להן להדליק בחדר שינה אלא רק בכניסה לחדר אוכל - אף אחת לא יכולה לברך. כיון שהנרות צריכות להיות במקום סעודה או במקום שנהנים ממנו. ואם הנרות אינם במקום הסעודה אין יוצאין ידי חובת הדלקה, אבל אם הנרות בחדר שאחר כך שותים בו קפה ואוכלים עוגה - אפשר להתיר שידליקו שם בברכה וכנ"ל בחילוקי מנהגי העדות.

ה. כאשר מדליקות בבית מלון במקום שנהנים ממנו - בחדר אוכל וכד' אשה שמגיעה ראשונה יכולה להדליק ולברך. אשה אשכנזיה שמדליקה נרות תמיד יכולה לברך. ואשה ספרדיה שהגיעה וראתה שיש כבר נרות דולקים תדליק בלא ברכה. והזריזה נשכרת להדליק מוקדם ובלבד שיהא אחרי זמן פלג המנחה עד חמישים דקות קודם השקיעה - בערך.

אודות המנהג לכבות את האור לפני ההדלקה

לאחרונה יש כמה חסידים שנשארים בביתם בזמן הדלקת הנרות, ומכבים את אור החשמל שבבית כדי שהאשה תדליק נרות שבת בתחילה ואחר כך הוא מדליק את אור החשמל. ויש מוצאים מקור לחומרתם בדברי הרה"ג רבי אליהו מאני בזכרונות אליהו עמוד ק"ל אות ו' שכתב שאפשר להדליק נר שבת בפתילת גז לוקס, אבל הוא נוהג להדליק נר לוקס לאחר שאשתו הדליקה נר שמן זית בברכה. כי אם תדליק תחילה את נר הגז יצא ידי חובת נר שבת ולא יוכלו לברך על נר שמן זית. לכאורה אין מניעה בדבר ויעשו כרצונם, אך אחר העיון אין הוכחה מדברי הרה"ג מני ז"ל כדלקמן, ועוד שעלולה להיות בזה בעיה אם יאחר הבעל לקבל שבת ויפסיד מצוות

ו. משום שלום בית. בגמרא שם נאמר "ותזנח משלום נפשי" איכה ג' זו הדלקת נר בשבת". וכתב רש"י "ובמקום שאין נר אין שלום שהולך ונכשל והולך באפילה" ולפי זה צריכים בכל החדרים שמשתמש בהם - עיין כה"ח ס"ק ב.

ז. טעם על פי הסוד - כמבואר בבא"ח שם הלכה ד', ובפתיחתו לפרשת נח שם שאע"פ שאוכל בגז ויש שם לבנה זורחת - מדליקים עם ברכה ועיין כה"ח שם ס"ק טז כ.

הדלקת נר שבת - חובה

מצות הדלקת נרות שבת כדברי הרמב"ם פ"ה ה"א: "הדלקת נר שבת אינה רשות אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק, ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה. - אלא זה חובה" האחרונים התפלפלו האם זו חובת גברא או חובת הבית כפי שנציין לקמן מה ההבדל המעשי.

כיצד ינהגו כשיש כמה נשים בבית אחד?

מצד הבית יוסף סימן רס"ג כתב: "מצאתי בתשובה אשכנזית, כל תשובה אשכנזית בב"י - מהרי"ל וכאן שו"ת מהרי"ל סימן נ"ג שנים או שלושה בעלי בתים שאוכלים במקום אחד - כל אחד מברך על מנורה שלו, אף על פי שכבר יש אורה מרובה. אף על גב, ד"אור זרוע" נגמגם בזה מכל מקום יש נוהגים כד". והוסיף המהרי"ל: "ובעניתי נראה לי ליישב דכל מה דמתוסף אורה אית ביה שלום בית טפי ושמחה יתירה להנאת אורה בכל זויות". מדברים אלו יוצא שיש מחלוקת בין האור זרוע למהרי"ל מה לעשות כשיש כמה נשים שצריכות להדליק נרות האם כולם יכולות לברך על הנרת שלהן?

לפי המהרי"ל כל אחת יכולה להדליק נר בברכה באותו המקום - ואין בזה ברכה לבטלה כי תוספת אורה היא מצווה. לפי האור זרוע לאחר שבעלת הבית ברכה והדליקה - אין אחרות יכולות להדליק בברכה. מחלוקת זו עצמה נמצאת בין השולחן ערוך לרמ"א: השולחן ערוך רס"ג ח' כתב: "שנים או שלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד, יש אומרים שכל אחד מברך על מנורה שלו, ויש מגמגם בדבר, ונכון ליהזר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד". כדעת האור זרוע.

הרמ"א: הוסיף "אבל אנו אין נוהגין כן" - כלומר יכולות כמה נשים להדליק נרות שבת בברכה במקום אחד, ואין בזה מצווה מיותרת. וכך עד היום הנשים הנוהגות כמו הרמ"א מברכות כמה נשים בבית אחד במקום אחד ועיין לפרישה שם שנדחקו לפרשו ועיין לברכ"י שם בנושא.

כתב ה"יפה ללב" שנהגו הספרדים בענין זה כמו האשכנזים. אך הבא"ח שם אות י"א וכה"ח שם - לא פסקו כן אלא כדעת מרתן שאי אפשר לכמה נשים להדליק במקום אחד עם ברכה אלא בחדרים נפרדים או שהמארכת תברך בלבד בנוכחות האורחות בא"ח שם. המגן אברהם פסק גם כן כמהרי"ל שיש תוספת אורה ושמחה ועונג ועיין באורך בשו"ת ר"פ ח"ב או"ח סי' נ' שהאריך בזה. ולכן יכולות מספר נשים להדליק ולברך במקום אחד לדעת רמ"א.

והגאון מוילנא כתב חידוש נפלא בשלוש מילים! על ההלכה "שנים או שלשה" כתב הגאון "שכל אחד מצווה" כלומר ההדלקה היא חובת גברא ולכן כמה אנשים יכולים להדליק בבית אחד. והחידוש שלו, אינו כתוב בב"י, ברמ"א ובשאר הפוסקים וצ"ע בדברי המהרי"ל.

בשו"ע הרב סעיף יד טו ועיין בקונטרס אחרון רס"ג, ה' משמע גם

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

נרות של צדיקים

יש נשים צדקניות שמדליקות שישים נרות, לכבוד רבי מאיר בעל הנס, לכבוד רבי יעקב אבוחצירא, לכבוד בבא סאלי ועוד ועוד צדיקים. ואשריהם ישראל שמרבים בנרות, ויש שואלים כיצד יכולה אחר הדלקת נרות אלו לברך על נר שבת? ושאלו אותי על כך בעבר ואמרתי להן שבהדלקתן יגידו שנרות אלו הן לכבוד הצדיקים ולא כנרות שבת, ואז אף על פי שמדליקה אותם סמוך להדלקת הנרות של שבת כיון שאינה מתכוונת שהם יהיו לכבוד שבת אלא לכבוד הצדיקים הרי זה מותר. כדברי מהר"י אבוהב הני"ל. ובלבד שנרות שבת ידלקו בסוף.

והיה צדיק שהדליק לכבוד שבת אלף ומאה ושתיים עשרה נרות כמנין גמטריה "שבת קודש". ומסתמא מתכוונת הוא או אשתו שלא לקבל שבת עד הדלקת הנר האחרון.

נרות במקום האוכל.

מלכתחילה יש להדליק נרות שבת במקום שסועדים את סעודת השבת, ואם סועדים מחוץ לבית, כגון ביום חם שיוצאים למרפסת ואין רואים משם את הנרות לא יצאו ידי חובה! שו"ע רס"ג ט'. וז"ל השו"ע "המדליקים בזוית הבית ואוכלים בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה" ועיין בסימן רע"ג סעי' ז' שלכתחילה צריכים לקדש לאור הנר אבל אם יש לו צער במקום הנר יכל לקדש ולאכל במקום אחר של במקום הנר ועיין כה"ח שם ס"ק מ"ו מ"ח ובסי' רס"ג ס"ק נ"ז ועיין בא"ח נח ב ר"פ ח"ד כג'.

וכתב המגן אברהם ס"ק ט"ז ששמעו משולחן ערוך שאם אכלו בבית בזמן שיש בו נרות - אף על פי שהנרות אינם ארוכים יצאו ידי חובתן. והוסיף: "ומיהו מצוה לעשות נרות ארוכות שידלקו עד הלילה כדאיתא במהרי"ל". יוצא לפי זה, שמי שמתפלל כמו "רב" תפילת ערבית של שבת בערב שבת צריך להדליק נרות ארוכים ביותר שידלקו עד הלילה ולא מצאנו כן במפרשים. אע"פ שסיים לאכול בעוד היום גדול עיין סימן רסז ס"ע ב ולחוננים עליו.

המתארחים ולנים בביתם - היכן ידליקו?

- יש שלושה דרכים בהן המתארכת תדליק את נרות השבת בברכה:
- א. אם היא תגיע למשפחה המתארכת לפני שבת ותדליק שם נרות בברכה בחדר אחר וכד' עפ"י הכללים שכתבנו לעיל.
 - ב. אם היא תדליק בביתה שלה נרות שבת בברכה לפני שבת, ותתעבב בלילה בבית מעט ליהנות מאור הנר.
 - ג. אם תדליק נרות ארוכים בביתה, נרות שידלקו עד שתחזור מבית המשפחה המתארכת לבית שלה.
- ואם שלוש אלה לא יעשה לה אין לה אפשרות להדליק נר שבת בברכה כי זה "ברכה לבטלה" כלשון השו"ע אלא תסמוך על המאחרים.

הדלקת נר שבת לכל הלילה

הלק"ט ח"א סי' רמ"ז המובא בכה"ח ס"ק ל"א כתב וצריך להדליק נר שידלוק כל הלילה ואם הוא עני עד סוף הסעודה. ויש על כך שתי תשובות של גאון עוזנו ותפארתנו הבא"ח במקום אחד כתב כתב בר"פ ח"ד סימן ל' שדברי הלק"ט זה רק לחומרא כי עיקר החיוב בנרות שבת הוא עד גמר הסעודה "וכל שהניח שמן שיעור שיאכל וישתה לאורו עד שישיח הרי זה מברך בשופי אליבא

"תוספת שבת". ובפרט אם הם גרים רחוק מבית הכנסת. ונבדוק אם יש לו שורש ויסוד ההלכה.

הפוסקים כהרמ"א שפסק כמהרי"ל לעיל אינם צריכים לזה, שהרי כל מה שמוסיף אור זו תוספת עונג וכבוד שבת ועל כן מותר להדליק נר כשהחשמל כבר מאיר. ואין לאמר תוספת אור מועילה רק כשיש אור קטן ולא כשהחשמל דולק ויש אור גדול ומוסיפים לו רק נר קטן - כי המהרי"ל כתב במפורש שמותר להוסיף נרות לנשים אחרות "אף על פי שכבר יש אורה מרובה".

וגם לפי דעת השולחן ערוך הפוסק כאור זרוע אין בכך חשש כדלקמן:

הגמרא בברכות כז': אומרת שרב התפלל ערבית של שבת בערב שבת הסביר הרא"ש שרב שהתפלל ערבית של שבת מוקדם. והדליק נרות לפני שהתפלל וקיבל עליו שבת מבעוד יום רא"ש שם סימן ו' ואע"פ שכשהדליק נרות היה אור השמש הוא הדליק נרות בברכה. כל שכן כשיש אור חשמל שאפשר להדליק נר בברכה. ולא רק הרא"ש כתב כך אלא תלמידי רבינו יונה על הרי"ף יח': כתבו "כשרוצה להתפלל ולקבל שבת מבעוד יום צריך שידליק תחילה שאחר שקבל שבת בתפילה אינו יכול להדליק ועשות שום מלאכה אח"כ".

ואין ראייה למנהג זה מדברי הרה"ג אליהו מני כדלעיל, כיון שלדעתו של הרה"ג מני יש סברא שיוצאים ידי חובה בנרות גז, ואם כן אחרי הדלקת נרות גז אי אפשר לברך על שמן זית כדעת השולחן ערוך ע"פ האור זרוע מה שאין כן בנרות חשמל שאין יוצאים בהם ידי חובה, ואין מתכוונת לצאת בהם. והסיבה מפני מה אין יוצאין ידי חובה באור החשמל היא שדבר זה אינו בידך, שמא תהיה הפסקת חשמל, שביתה או ניתוק מתח וכדומה ועל כן, באור חשמל לא יוצאים ידי חובת נר שבת. אמנם אפשר ללמוד מדברי הרה"ג אליהו מני שיש להרבות באור בכל דרך שהיא - בלוקס גז או בחשמל וכד' מלבד נרות שבת ובלבד שתדליק בשמן זית עם ברכה ואשה אחרת או הבעל ידליק את הגז.

ראיה נוספת שאין צורך בחומרא זו ניתן למצוא בדברי מרת הראשון לציון יוסף שכתב משם מהר"י אבוהב וזה לשונו: "כתב הגאון מהרי"א ז"ל כתוב בא"ח, ויש מקומות שנוהגין הנשים בערב שבת להדליק נר קודם שיגיע זמן הדלקה וקורין אותה נר של חול. ואחר כך מדליקין נר שבת". וצריך ליתן טעם למנהגם. ואולי נהגו זה מצד מחלוקת בין ר"ת ליש אומרים אם מברכין על נר של שבת או לא כיון שמדליקים נר בכל לילה ולילה. והמדליקות נר של חול קודם לכן "מורות בזה שהדלקת הנר השני הוא לכבוד שבת ולא לצורך אור. וזה נר שבת אמיתי".

והנה לדבריו כשבאים להדליק נר שבת יש כבר נר אחר דלוק לצורך אור ואין זה מעכב. ואולם אין זה הוכחה כיון שאינו דלוק לשם נרות שבת. או בגלל שהדליקוהו לפני פלג המנחה או בגלל שכיונו בו ל"נר של חול" ונר זה לא מעכב הדלקת נרות שבת בברכה. אפילו לדעת אר"ז והשו"ע.

לסיכום: על כן אור החשמל הוא כמו נר של חול וממילא אפשר להדליק נרות שבת לאחר שהחשמל דולק. גם לדעת השו"ע ואור זרוע וגם לפי דברי הזכרונות אליהו. ואין מקור ויסוד למנהג זה. ועל כן הבעלים ישאירו את אור החשמל דולק בזמן שהנשים ידליקו נרות שבת, והבעל יצא בזמן לתפילה שיספיק לקבל עליו תוספת שבת לאחר תפילת מנחה. ואם מתפלל מנחה מוקדם והאשה גם מקדימה בהדלקת הנר ורוצה להחמיר - יחמיר אבל לא נהגו בזה.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

צריך להיות עקבי בדבר זה, כלומר, לא יכול אדם לנהוג בזמני היום כמו שנוח לו, לקולא כהגר"א ולקולא כהבא"ח, אלא לעולם ינהג או כמו הגר"א או כמו הבא"ח.

אשה היוצאת מהבית

על הפסוק באיכה רבה פרשה ג ג "גדר בעדי בגזית" מביא המדרש:

בנות לוד היו לשות עיסתן ועולות ומתפללות בבית המקדש ויורדות עד שלא החמיצו. בנות ציפורי הויין סלקן ושבחן קמות ועולות לירושלים ומתפללות בבית מיקדשא ולא הוה בר נש קריץ לתאנה קדמי מנהון ומספיקות לחזור לציפורי בגליל ולא היה אדם מספיק להגיע לעצי התאנה לקטוף פרי לפניו. והאי ספרא דמגדלא החזן שגר במגדל - ליד טבריה הוה מסדרא קנדיליה בכל ערובא שובא מכין נרות שבת סליק שבח ונחת ומדליק יתהון עולה ומתפלל בבית המקדש וחוזר להדליק. ואית דאמרי ספרא הוה בכל ערובא שובא הוה סליק ופשט סדריה בבית מיקדשא ונחית שבת בביתיה יש אומרים שהיה מכין פרשת השבוע בכל יום שיש בבית המקדש ומספיק לחזור לביתו במגדל לפני שבת.

משמעות המדרש כי בזמן בית המקדש היה לאנשים קפיצת הדרך והיו להם דרכים קצרות להגיע להתפלל בערב שבת בבית המקדש. גם היום יש נשים מירושלים הבאות להתפלל בכותל בערב שבת אחרי כל ההכנות לשבת ותבוא עליהן ברכה. ואשה העושה כן לא תוכל להדליק לפני זמן פלג המנחה אלא תמתין אחרי פלג המנחה ולאחר כך תדליק בברכה.

ואם הדליקה הרי קבלה עליה שבת, איך תוכל לנסוע אחר כך? וכן אם האשה הדליקה וצריכה אחר כך לחוף ראשה לפני טבילה מה תעשה?

אלא, כתב רבנו זלמן שו"ע הרב רס"ג י"א שהאשה תתנה לפני הדלקת הנרות שהיא אינה מקבלת עליה שבת, ואז לאחר שהדליקה נרות וברכה עליהן, יכולה לנסוע או לחוף ראשה לפני זמן כניסת שבת ועיין באורך בשו"ת ר"פ ח"יב סי' מ"ט שלצורך מצוה מותר להתנות.

זהירות בנר שבת

כאמור מצוה זו של נרות שבת היא חובה מדברי סופרים. וחז"ל מספרים שכאשר גם האיש וגם האישה נזהרו בכבוד נרות שבת, זוכים לבנים תלמידי חכמים.

וכן ראוי להדליק נרות יפים ומשובחים, בפמותות יפים לכבוד שבת. וכאשר האבא זהיר במצוה זו בהכנת הנרות בהדלקה בזמן, בלימוד הלכות ההדלקה - זה מעורר את השפע של הארת התורה כפי שהיה במנורת המקדש.

ומנורת המקדש היתה מקשה אחת, מאחדת את עם ישראל. גם היום כן בנרות שבת. ולכן זה זמן לתפילה על שלום בית ושלוש על ישראל.

ויהי רצון שתפילות כל עם ישראל תקבלנה ברצון אמן.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

דכ"ע". בספרו תורה לשמה סימן ע"ו כתב שאותם שנוהגים להדליק ריבוי נרות יש להם על מה לסמוך. אבל אותם ששמים שמן שידלוק כל הלילה וכל היום עד יום שבת בערב, כתב ע"ז שזה איבוד ממון ועובר על כל תשחית, ואם היו מדליקים לכבוד ביהכ"נ או לכבוד הנפטר החרשנו אבל לכבוד שבת אין טעם להוסיף הרבה שמן "כי שרגא בטיהרא מאי מהני" משמע מדברים אלו שלהדליק נר לכל הלילה זה מיותר אם אין לו צורך בו.

ולמעשה, יש להורות כך:

אם אדם רגיל לסעוד סעודת שבת ולסיימה, ללמוד, וללכת לישון ושכבת וערבה שנתך - ואינו צריך לקום בלילה, כי אז אינו חייב להשאיר אור דולק בליל שבת כולו והוי "בל תשחית". אלא ידליק נר שיספיק עד שהולך לישון.

אולם מי שרגיל לקום בלילה כי יש לו בבית תינוקות וצריך לטפל בהם. או שאדם רגיל לקום בלילה לשתות תה או ללכת לנוחיות. או כאשר אשה בהריונה בחודש התשיעי ויש ספק אם יצטרך לאור בלילה. וכל בכל כיוצא בזה ישאירו אור דולק במקום אחד בבית וטוב במטבח ואין צריך להשאיר נר דולק כל הלילה אלא ישאירו מנורת חשמל שתדלוק כל הלילה.

הדלקת נר שבת בחזרים נוספים

במסכת שבת קי"ט מסופר על תנאים ואמוראים שהיו עושים מלאכה לכבוד שבת קודש. וגמרא אומרת ש"רב הונא מדליק שרגי". - מדליק נרות לכבוד שבת. ואע"פ שהדלקת הנר היא מצווה של האשה ואם כן איך לקח לה מצוה זו?

והסביר גאון עוזנו בספרו בן יהוידע "נראה לפרש לא על נרות שבת העיקריים כי זה האשה מדליקה ומברכת, מה חידש רב הונא? אלא איירי על נרות שמדליקים במקום שדרכם להכנס שם בלילה ליל שבת שכל מקום שהוא יודע שיזדמן לו צורך שם בלילה צריך להדליק בו" ועיין בא"ח נח ב.

מאיזו שעה מותר להדליק נרות שבת?

ממתי אשה יכולה להדליק נר שבת?

ויש כמה מיקרים שבהם הלכה זו חשובה כגון אשה המתארכת לסעודת ליל שבת, או אשה שצריכה לטבול במקוה או משפחה שאוכלים מוקדם בגלל שעון קיץ שהונוג בעל כרחנו.

זמן ההדלקה המוקדם הוא כדברי השולחן ערוך רס"ג ד' "ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שעה ורביע קודם הלילה". יש מחלוקת עקרונית מהו זמן פלג המנחה, מחלוקת הנוגעת לכל זמני היום לענין "שעות זמניות". אם מחשבים מעלות השחר עד צאת הכוכבים או מהנץ עד השקיעה

לפי הגאון מוילנא והלבוש, מחשיבים את השעות הזמניות מזמן הנץ הזריחה עד השקיעה שעה ורבע זמנית כשמחלקים את הזמן הזה ל12 שעות קודם השקיעה - זו הפלג המנחה.

אבל לפי הבן איש חי, כה"ח, וגם דעת המגן אברהם מחשבים את השעות הזמניות מעלות השחר עד 20 דקות אחרי השקיעה דהיינו עד צאת הכוכבים. עיין בא"ח ויקהל ז' צ"ו ח' ועוד וכה"ח ומש"ב בס"י רל"ג ולוח מעשה ניסים.

וההבדל הוא כמעט חצי שעה!

ומעניין שבשו"ע הרב כתב רבנו זלמן מעלות השחר, עד צאת הכוכבים, אבל בסדור שלו כתוב כמו הגאון, מהנץ עד השקיעה.

